

Biskop Fulbert om vasallens og lensherrens pligter, ca. 1020

5 Omkring 1020 skrev den lærde biskop Fulbert af Chartres (960-1028) nedenstående brev til hertugen af Aquitanien, Wilhelm d. 5. (975-1030). Heri forklarer Fulbert, hvad der er vasallens og lensherrens pligter.

Til den ærværdige hertug af Aquitanien, William, fra biskop Fulbert, med støtte fra sine bønner.

10 Da du har bedt mig om at skrive et par ord om troskabseden [*de forma fidelitatis*], har jeg i korthed nedskrevet følgende til dig baseret på, hvad jeg har læst.¹ Den, der sværger troskab til sin herre [*domino suo*], skal altid holde sig disse seks betingelser for øje: velbeholdenhed, sikkerhed, ære, nytte, bekvemmelighed og mulighed.

Velbeholdenhed, hvilket er ikke at forårsage sin herre nogen legemlig skade.

15 Sikkerhed, det vil sige ikke at bringe ham i fare ved at forråde hans hemmeligheder eller fæstninger, som gør det muligt for ham at være i sikkerhed.

Ære, det vil sige ikke at gøre noget, der ville forringe sin herres ret til retfærdighed eller de andre beføjelser, der har med hans ære at gøre.

Nytte, ikke at foranledige ham tab, hvad angår hans ejendele.

20 Bekvemmelighed og mulighed, det vil sige ikke at gøre det vanskeligt for sin herre til at gøre noget, der ville være af værdi for ham, og som han ellers kunne gøre med lethed. Eh heller at gøre det umuligt for ham at gøre, hvad der ellers var muligt.

25 At vasallen [*fidelis*] bør undgå at skade sin herre på nogen af disse måder, er det eneste rigtige, men dette berettiger ham ikke til et len; for det er ikke nok at afholde sig fra det onde. Det er også nødvendigt at gøre det gode. Så det står tilbage for ham at give sin herre trofaste råd og bistand med hensyn til disse seks punkter, hvis han ønsker at blive betragtet som værdig til hans [*herrens*] velgerninger² og beskyttelse i forlængelse af den troskab, som han [*vasallen*] har svoret.

30 Herren skal til gengæld være tro mod sin vasal i alle disse spørgsmål. Hvis han ikke er det, vil han med rette blive betragtet som utro, ligesom vasallen vil blive betragtet som troløs og som mensvoren,³ hvis han bliver fanget i at overtræde nogen af dem ved sine egne handlinger eller ved at give sit samtykke dertil.

35 Jeg ville have skrevet mere til dig, hvis jeg ikke havde været optaget af mange andre forhold og især med at genopbygge vores by og kirke, der blev totalt ødelagt af en frygtelig brand for ikke længe siden.⁴ Selv om det i nogen tid er umuligt for os ikke at være bekymret over dette tab, trækker vi nu trods alt vejret igen i håb om trøst fra Gud og dig.

Oversættelse af J. Rosenløv efter F. Behrends: *The Letters and Poems of Fulbert of Chartres*. Oxford (1976) s. 90-93.

¹ Det er usikkert, hvilke kilder Fulbert anvender, men det er blevet foreslået, at det kunne være den lærde spanske ærkebiskop Isidor af Sevilla (ca. 560-636) og dennes encyklopædi (*Etymologiae*), Hinkmar af Rheims (806-882) eller ældre frankiske lovsamlinger (kapitularierne).

² Velgerningerne kunne bestå i at skænke vasallen et len.

³ *Mensvoren*: at have aflagt falsk ed, have sværget falsk

⁴ D. 7.-8. september 1020